

itg. Verberchmoes-Van Dorsselaer

Op donderdag 26 augustus 2021 zal het precies 150 jaar geleden zijn dat in De Klinge de eerste trein de grens richting Terneuzen passeerde. Door de bouw van de Scheldebrug (1870) in Temse waren zowel de Zeeuws-Vlamingen als de Waaslanders verlost uit hun landbouwisolement en begon de economische bloei met aangroei van de bevolking en de welstand. Vandaag kunnen we het ons nog moeilijk voorstellen wat dat heeft betekend.

Verwarmen gebeurde toen nog met hout, er was geen elektriciteit of lopend water, het hele leven speelde zich af rond de kerktoren. De steden groeiden sterk aan door de mechanisering, maar in het Waasland zou het duren tot de trein zijn fluitgeschal liet horen om een nieuwe wind te laten waaien over de akkers. Er was weerstand en er was hoop. De textielbaronnen verzamelden voldoende geld om hun dromen te realiseren. Steenkool en ijzer werden massaal over de grens gevoerd. De Zeeuwse suikerbiet veroverde de suikerfabrieken, de erwtjes en andere peulvruchten ontziltten het poldergebied. Na de treinlijnen volgden de tramlijnen om de veelheid aan goederen ter bestemming te krijgen. Kortom, te veel geschiedenis om te laten

passeren zonder er aandacht aan te besteden.

Liefhebbers van trenerfgoed zullen zich de komende maanden in het Waasland en Zeeuws-Vlaanderen ten volle kunnen uitleven. Naar aanleiding van 150 jaar spoorweg Mechelen-Terneuzen ontwikkelde de werkgroep GrensDorpen samen met tal van partners een activiteitenprogramma over de landsgrenzen heen. Het gevarieerd programma past binnen het Europees Jaar van het Spoor en bevat o.a. fiets- en wandelroutes, tentoonstellingen, kunstprojecten en de creatie van een gelegenheidsbier.

In deze krant vind je heel wat info over deze initiatieven. Fiets langs de sporen van de vroegere treinverbinding en vergeet niet geregeld een terrasje te bezoeken, waar de 'Spoorzoeker' voor je klaarstaat. Geniet ervan!

*Lieven Dehandschutter
Voorzitter Interwaas en Erfgoedcel Waasland*

COLOFON

ADREM
INTERMEDIAGROEP

Graatakker 103 • 2300 Turnhout • Tel. 014 44 34 31 • Fax 014 44 34 36 • media@adrem.be • www.adrem.be

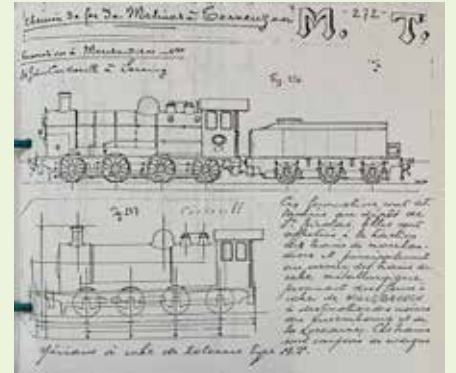
150 jaar Internationale Spoorweg Mechelen-Terneuzen

De regio van Zeeuws-Vlaanderen en het Waasland is ingesloten door de Schelde en de verbinding tussen Zelzate en Gent. Het is een landbouwgemeenschap die weinig wordt beïnvloed door de moderne evoluties van de 19de eeuw. Tot een paar mensen absoluut een spoorweg door de regio willen aanleggen, waardoor de moderne tijd intreedt. En wees gerust, ze staan er niet om te trappelen. Waarom een trein door onze landerijen? Een trein die 35km per uur haalt, dat is zeker 6 keer sneller dan een boerenkar. "Godslasterende snelheid", zegt de pastoor op de kansel. Maar al snel begrijpen handelaars dat op deze manier meer goederen op kortere termijn kunnen aangevoerd worden en dat onze landbouwproducten gemakkelijker kunnen worden verkocht.

Hoe het allemaal begon

De eerste trein rijdt in 1835 van Mechelen tot Brussel. Toch wel een beperkte afstand, maar het spoorwegnet groeit snel. De Belgische Staat heeft zelf niet voldoende middelen om al die sporen aan te leggen en ze is wat blij dat lokale industriëlen bereid zijn om geld te investeren in private spoorwegen. Zo komt ook de lijn Mechelen-Terneuzen tot stand. Probleem is natuurlijk dat je hiervoor een vergunning nodig hebt op Belgische én op Nederlandse grond. Niet eenvoudig, zo kort nadat beide landen in ruzie lagen door de onafhankelijkheid van België in 1830.

Het zijn zware investeringen, maar veel textielbaronnen en andere kapitaalkrachtigen kopen graag aandelen van zo'n moderne toepassing. Zeker op een moment dat het vervoer van goederen uit zijn voegen barst omdat stoomschepen massa's goederen uit verre landen aanvoeren. En uiteraard ontstaan er ongelooflijke kansen voor ingenieurs en architecten. En de kleine man kijkt van de zijlijn toe tot hij ziet dat de eerste avonturiers toch de trein nemen naar de volgende stad. Wat een nieuwe winkelmogelijkheden! Ze vergapen zich aan de grote vitrines van de stadswinkels. Zelfs de Zoo in Antwerpen is bereikbaar. Ongelooflijk hoeveel exotische dieren je daar kan bewonderen. Het zal niet lang duren tot de rijken per trein op vakantie naar de kust gaan.

Krabben vangen in Terneuzen

"Mijn vader en mijn grootvader maakten geregeld gebruik van de spoorlijn om in Terneuzen krabben te gaan vangen. Zij namen 's ochtends de trein in Mechelen voorzien van het nodige materiaal: lijnen, aasvoer en een zinken kuip om de gevangen krabben in te deponeren. In de namiddag keerden ze met de trein terug naar Mechelen om thuis de krabben te bereiden. De krabben werden vervolgens verorberd op straat, waarbij de burens konden delen in dit culinair gebeuren."

Oproep

Werkgroep Grensdorpen is nog steeds op zoek naar verhalen over de spoorlijn. Heeft je vader nog bij de spoorweg Mechelen-Terneuzen gewerkt? Hield je moeder een overweg in de gaten? Alle verhalen zijn welkom via grensdorpen@gmail.com.

Het vervolg

De lijn kent zoveel succes dat bij de eeuwwisseling al wordt gewerkt in veel stations: uitbouw van de sporen, vergroten van gebouwen, los- en laadplaatsen uitbreiden, signalisatie verbeteren. Tijdens WO I zijn de bruggen van Willebroek, Temse en Sluiskil het doelwit van terugtrekkende Belgische soldaten. Dit om de Duitsers te hinderen in hun opmars. Ook de spoorlijnen en stations zijn het mikpunt voor gerichte aanvallen. Na WO I herstelt het spoor zich snel, maar al gauw volgt de beurscrash van 1929 die een domper zet op de wereldwijde handel.

Na die economische crisis en een korte opleving, volgt al snel WO II die wederom de trafiek doorkruist. Die opgelopen schade kan niet ten volle hersteld worden met compensaties, de brug van Temse blijft een struikelblok en als laatste moet ook de spoorweg Mechelen-Terneuzen zich laten opslorpen door de Belgische Staatsspoorwegen. Begin jaren 1950 wordt het reizigersverkeer stilgelegd. Het goederenverkeer volgt in de jaren 1970. De laatste trein rijdt in 1976 naar Sint-Niklaas.

Feest vieren met bier en speculaas

De 150ste verjaardag van de spoorlijn Mechelen-Terneuzen wordt ook culinair gevierd met een gelegenhedsbier en speculaas. Brouwerij The Musketeers creëerde 'Spoorzoeker', een blond bier met een fruitig en kruidig aroma. Het bier heeft een verfrissende aanzet en is licht moutig met een milde bitterheid. Het is een aangenaam degustatiebier dat toch bijzonder dorstlessend is na een mooie fiets- of wandeltocht. Om de treinen en de spoorlijn Mechelen-Terneuzen in de aandacht te plaatsen, is dit bier beschikbaar met vijf verschillende labels! De sfeervolle zwart-witfoto's bieden je een inkijk in het leven ten tijde van deze bijzondere spoorlijn. Zo wordt elk label een echt collector's item. Wie verzamelt ze alle vijf?

Door de ambachtelijk Smaak van Waas, vervaardigde 'Spoorzoeker' in speculaas heeft ingrediënten als suiker, boter en graan. Het zijn producten die zeer veel werden vervoerd langs de spoorweglijn.

www.themusketeers.be - www.smaakvanwaas.be

1

Fiets- en wandeltochten

'Spoorlijn Mechelen-Terneuzen' in Hulst en TerneuzenContact: <https://www.gidsenteam-zvl.nl/> - info@gidsenteam-zvl.nl

In Hulst en Terneuzen organiseert Gidsenteam Zeeuwsch-Vlaanderen fiets- en wandeltochten onder begeleiding van een gids.

2

Tentoonstelling

'Spoorloos, 150 jaar trein en tram'

Vanaf zaterdag 5 juni 2021

Museum Hulst, Steenstraat 28, 4561 AS Hulst (NL)

Contact: +31 (0)114 320 692 - info@museumhulst.nl - <http://www.museumhulst.nl>

We herdenken dat 150 jaar geleden de spoorlijn Mechelen-Terneuzen werd geopend, met stopplaatsen in Hulst, Axel en Sluiskil. In 1902 kwam de tramlijn van het station in Hulst naar Walsorden. En van daaruit kon men richting Zaamslag, Axel, Terneuzen en met de veerpoort naar de overkant. De treinverbinding bestond 80 jaar, van 1871 tot 1951, en de tramverbinding een kleine 50 jaar, van 1902 tot 1950.

De historie van de trein- en tramlijn zijn beschreven in een boekje dat je in het museum kan verkrijgen voor € 5.

3

Tentoonstelling

'Kunst aan het raam - Grenzeloos sporen'

T.e.m. maandag 20 september 2021

Gemeente Moerbeke i.s.m. Academie Toonbeeld Terneuzen en Cultuurraad Moerbeke

Gratis

Contact: <http://www.moerbeke.be/grenzeloos-sporen>

Deze zomer vieren we samen met Grensdorpen het 150-jarig jubileum van spoorlijn 54 Mechelen-Terneuzen. Een aftakking van deze spoorlijn arriveerde aan het station van Moerbeke en is nu een deel van de fietsroute Zelzate-Antwerpen. Lokale kunstenaars en cursisten van de academie Toonbeeld Terneuzen stellen twee maanden lang hun artistieke creaties tentoon en transformeren het centrum tot een openluchtmuseum.

Bezoekers kunnen er genieten van streetart van Joachim Lambrechts, poëzie, keramiek, schilderijen, fotografie, beeldhouwwerken, landschapskunst, metaalconstructies,... De kunstroute bestaat uit een wandelparcours in het centrum en drie fietslussen. Deze expo kruist in het centrum ook de expo van professionele kunstenaars 'Sporen in het landschap' die tegelijkertijd op de monumentenroute wordt georganiseerd. Onze jongste bezoekers trakteren we langsheen de kunstroutes op een ware 'Schatten van Vlieg'-jacht.

4

Tentoonstelling

'Sporen in het Landschap'

T.e.m. maandag 20 september 2021

Gemeente Moerbeke i.s.m. Cultuurraad Moerbeke en kunstenaars

Gratis

Contact: <http://www.moerbeke.be/sporen-in-het-landschap>

Het project 'Sporen in het landschap' speelt zich af op het grensvlak tussen natuur, kunst en erfgoed. Moerbeke is rijk aan natuurschoon. Voor dit project worden kunstwerken en installaties in het rurale landschap van deze streek neergezet langsheen de monumentenroute. Doel van deze ingrepen is de bezoekers, wandelaars en toevallige voorbijgangers anders naar deze rurale omgeving te laten kijken. Hierbij wordt een platform geboden aan zowel permanente installaties als vergankelijke kunstvormen die inspelen op het bestaande landschap. Centraal vertrekpunt voor de artistieke route is het voormalig stationsgebouw Moerbeke, gerestaureerd en opnieuw in gebruik genomen als bibliotheek en culturele ruimte sinds 2011. Om het geheel coronaproof te laten verlopen wordt er op het parcours zoveel mogelijk gebruikgemaakt van QR-codes.

5

Tentoonstelling

Klingspoor

Vanaf donderdag 1 juli 2021 (op zondag van 14-17u)

Klingspoor, Buitenstraat, 9170 De Klinge

Contact: <https://www.klingspoor.be/kom-beleven/activiteitenkalender>

Klingspoor is een site in De Klinge, een deelgemeente van Sint-Gillis-Waas in het Waasland, van waaruit je verschillende erfgoedthema's op een actieve manier kan ontdekken. Je treedt in de voetsporen van de smokkelaar die in dit grensgebied zeer actief was. Je duikt in de geschiedenis van de Wase klompennijverheid.

Je ontdekt de rustige pracht van de Clingse bossen en het Stropersbos. En je spoort mee op het stukje spoorweg tussen Mechelen en Terneuzen.

Klingspoor is dus de uitvalbasis bij uitstek voor een dagtrip, een groepsbezoek. We zetten de deur van onze originele treinwagon graag voor je open.

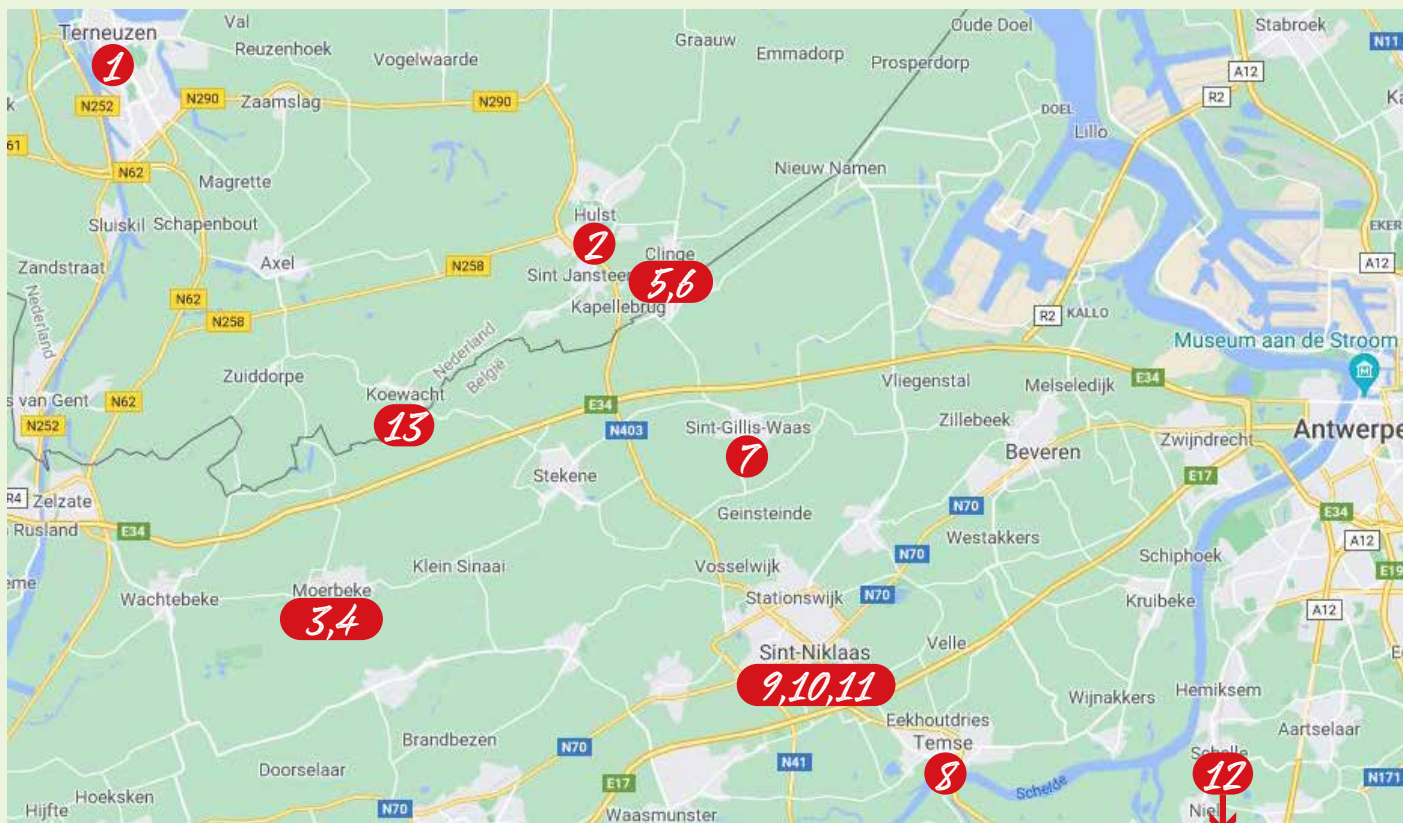
6

Gidsbeurten

Klingspoor

Vanaf woensdag 25 augustus tot zaterdag 25 september 2021 (elke zaterdag van 13u-15u)

Klingspoor, Buitenstraat, 9170 De Klinge

Contact en inschrijven: toeristische dienst Sint-Gillis-Waas - 03 229 02 00 - cultuur.toerisme@sint-gillis-waas.be**7**

Tentoonstelling

'150 jaar Mechelen-Terneuzen met maquette'

Vanaf vrijdag 13 augustus 2021

Heemkundige Kring De Kluize i.s.m. msc Het Spoor vzw

Museum De Kluize, Oud-Vrederecht, Kerkstraat 21, 9170 Sint-Gillis-Waas

Contact: <https://www.dekluize.be> - <https://www.msc-hetspoor.be/>

Modelspoorclub Het Spoor bouwde een maquette van het station en omgeving van Sint-Gillis-Waas anno 1948, dus ten tijde van de reguliere dienst van de lijn Mechelen-Terneuzen. Verschillende opstelsporen en een grote goederenkoer zijn prominent aanwezig. Er werd een frame gebouwd van 2,4m bij 0,75m. De maquette wordt omkaderd met foto's van toen, zodat je perfect kan vergelijken hoe de beelden van deze prentkaarten worden omgetoverd tot een driedimensionale maquette.

8

Fietszoektocht

'Laat je vervoeren'

T.e.m. zondag 3 oktober 2021

Ons streven i.s.m. gemeente Temse

Gratis

Contact: 0495 99 12 49 - gert.hoofman@hotmail.be - <http://www.onsstreven.be>De zoektocht gaat over het grondgebied van Temse, Sint-Niklaas, Waasmunster en Hamme. We volgen de spoorlijn tussen Temse en Sint-Niklaas, de voormalige spoorbedding van Sint-Niklaas-West langs Belsele, de heide van Waasmunster en Sombeke naar Hamme en het traject van de verdwenen tramlijn tussen het station van Hamme en het station van Temse. De afstand bedraagt 38 kilometer en brengt de deelnemers langs tal van relikven en sporen van het roemrijke spoorverleden in het Waasland. Je kan de brochure vanaf 1 mei downloaden via www.temse.be of www.onsstreven.be. Je kan ze ook verkrijgen aan de infobalie van AC De Zaat (Frans Boelplein 1) en het toeristisch infokantoor (Markt 1).**9**

Gegidste wandeling

'150 jaar Mechelen-Terneuzen'

Zaterdag 17 juli 2021, 14u

VTB Cultuur

Gratis voor leden, €5 voor niet-leden

Contact en inschrijven verplicht: guido.delooof@gmail.com - 0499 80 32 80<https://www.vtbkultuur.be/sint-niklaas/>

Ontdek Pietje Waes en de geschiedenis van het station en de internationale spoorlijn tussen Mechelen, Sint-Niklaas, Hulst en Terneuzen. Het station, de poort tot de stad!

10

Fietstocht

'150 jaar Mechelen-Terneuzen' vanuit Sint-Niklaas naar Hulst en terug

Vrijdag 27 augustus 2021, 9u30

VTB Cultuur

Gratis voor leden, €5 voor niet-leden

Contact en inschrijven (verplicht): guido.delooof@gmail.com - 0499 80 32 80<https://www.vtbkultuur.be/sint-niklaas/activiteiten>

Vertrek: Stationsplein Sint-Niklaas

Waar nu de fietsers rijden, stoomden vroeger de kolen-, cokes- en bietentreinen op deze lijn. Het traject van de spoorlijn Mechelen-Terneuzen is nog goed zichtbaar in het landschap tussen Sint-Niklaas en Hulst. Nu is dit een mooi fietspad dat verscholen ligt in het groen. Op het grondgebied van Sint-Niklaas hebben de fietsers net zoals de vroegere treinen voorrang op de auto!

We rijden langs de oude haltes Sint-Pauwels en 't Kalf en komen voorbij Sint-Gillis-Waas waar er een aftakking was naar Moerbeke. De Klinge was een grensstation. In het Klingspoor bezoeken we het museum. Zo fietsen we verder naar Hulst waar het oude spoorwegemplacement nu een restaurant is. Ook in Hulst bezoeken we een tentoonstelling in het kader van 150 jaar Mechelen-Terneuzen.

11

Fiets- en wandeltocht

'Zigzag over het spoor' en 'De twee baren van Driekoningen'

Vanaf donderdag 1 juli 2021 (op zondag van 14-17u)

CC Boontje

Contact: lucienmarcella@skynet.be

Ook CC Boontje zorgt voor een aantal activiteiten in het kader van 150 jaar Mechelen-Terneuzen. Er is een fietstocht waarbij de spoorweg zigzag gekruist wordt en waarbij je zowel de natuur, de lokale middenstand en korte keten bezoekt. Daarnaast is er de themawandeling van 1km: 'De twee baren van Driekoningen'.

12

Boek

'Boek 150 jaar Station Puurs - een blik op het verleden, heden en toekomst'Verkooppunt: <https://puurs-sint-amands.bibliotheek.be/>

In 2020 was het precies 150 jaar geleden dat de eerste trein stopte in station Puurs. Deze gebeurtenis werd door de gemeente Puurs-Sint-Amands gevierd met 'Expo 150 jaar station Puurs'. Op vraag van vele bezoekers werd een boek samengesteld. Het personeel dat gewerkt heeft in het station en de route- of blokhuizen komt aan bod in dit boek met foto's en getuigenissen. Naast de reizigersdienst wordt ook het goederenvervoer en de pakjesdienst uitvoerig beschreven. Naast de vele foto's en documenten kan de lezer via QR-codes in het boek digitale informatie raadplegen.

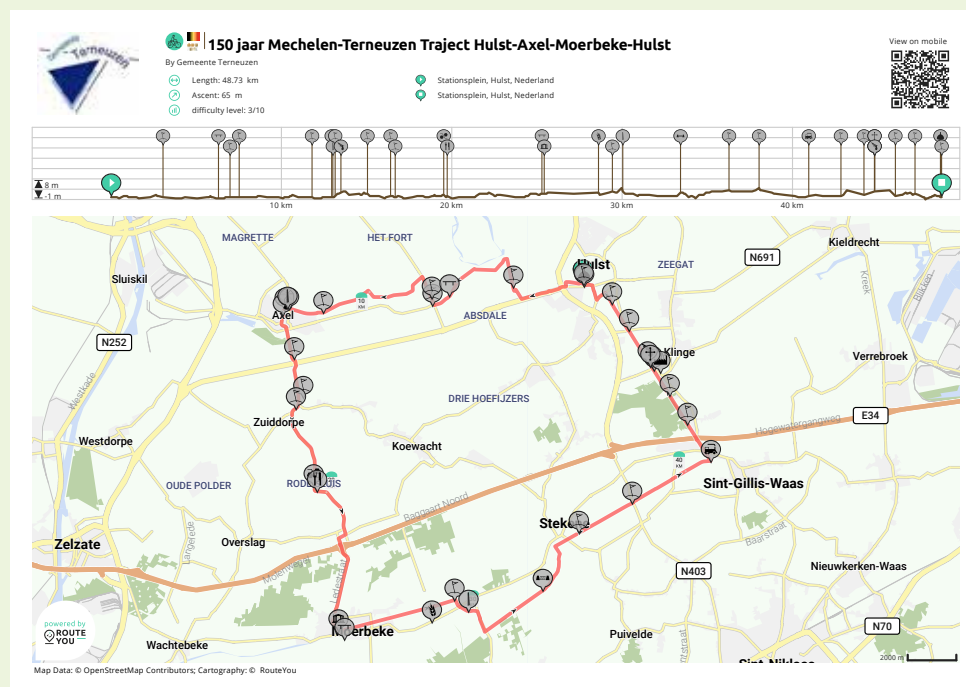
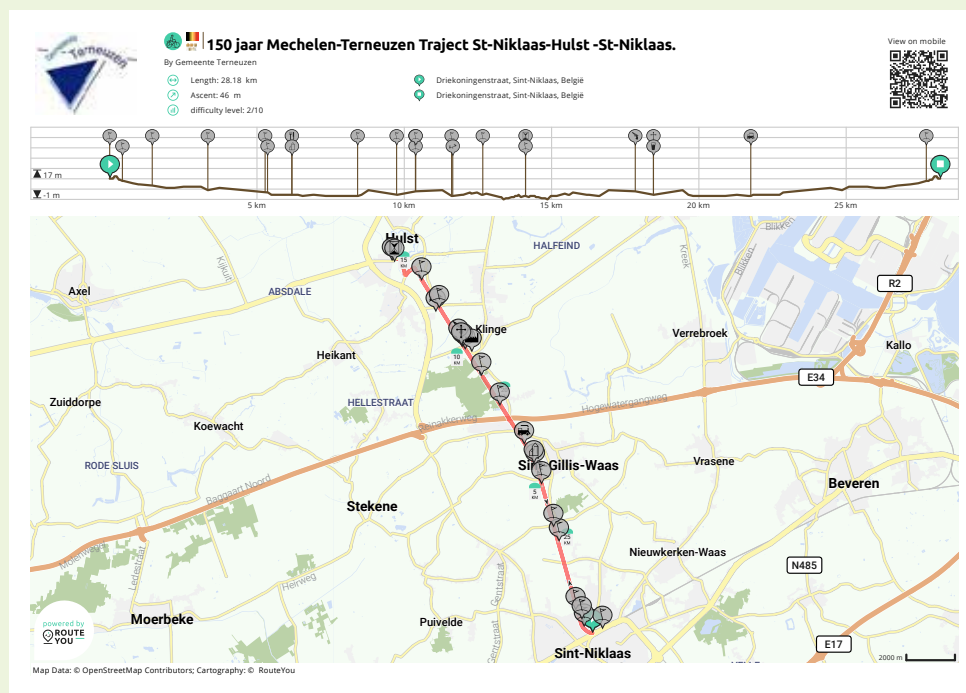
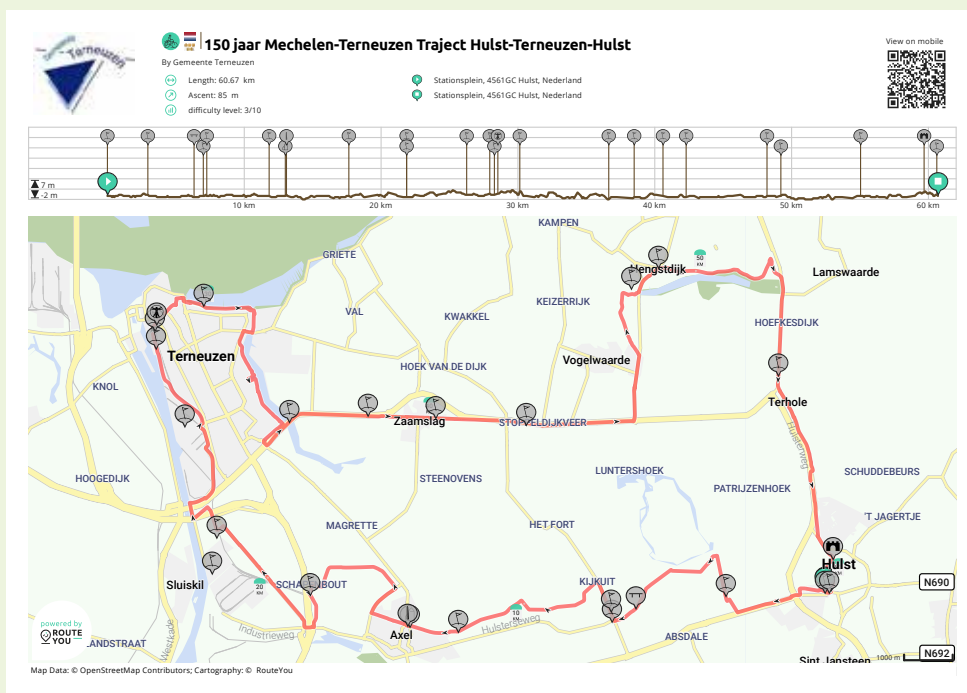
13**Open Monumentendag**

Zaterdag 11 en zondag 12 september 2021

Info: www.openmonumentendag.be - www.openmonumentendag.nl

Hou het programma van Open Monumentendag Vlaanderen (12 september 2021) en Open Monumentendag Nederland (11 en 12 september 2021) in de gaten. In verschillende steden en gemeenten in het Waasland en Zeeuwsch-Vlaanderen worden er gratis rondleidingen georganiseerd over 150 jaar Mechelen-Terneuzen.

Trek eropuit met de fiets

Van Sint-Niklaas tot in Terneuzen zijn er heel wat plaatsen die herinneren aan de grote tijd van de spoorweg Mechelen-Terneuzen (M-T). Het fietspad van Sint-Niklaas tot in Hulst is daarvan een voorbeeld. Drie fietsroutes laten je kennismaken met de huidige sporen en aftakkingen van deze spoorlijn.

Je kan de routes vooraf downloaden in RouteYou, waar je allerhande info vindt over de locaties die je tegenkomt. Je bepaalt zelf het start- en het eindpunt.

Dit zijn de 3 routes:

- 1 Hulst – Terneuzen – Hulst (60,7 km)
- 2 Sint-Niklaas – Hulst - Sint-Niklaas (28,2 km)
- 3 Hulst – Axel – Moerbeke – Hulst (48,9 km)

Klaar voor vertrek? Scan de QR-codes of ga naar www.routeyou.com, klik op 'Search for a Route' en vul in het zoekveld '150 jaar Mechelen-Terneuzen' in.

COLOFON De Erfgoedcel Waasland bedankt alle erfgoedorganisaties in het Waasland die vol enthousiasme hun passie voor cultureel erfgoed met het publiek delen. Deze krant wordt uitgegeven door de Erfgoedcel Waasland, die de zorg voor het erfgoed in en uit het Waasland wil stimuleren. De Erfgoedcel Waasland is een onderdeel van Interwaas en wordt ondersteund door de Vlaamse overheid. Interwaas is het intergemeentelijk samenwerkingsverband voor streekontwikkeling in het Waasland. In samenwerking met de Wase gemeenten Beveren, Kruikebeke, Lokeren, Moerbeke, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse, Waasmunster en Zwijndrecht wil Interwaas de ontwikkeling van het Waasland actief bevorderen via dienstverlening, projectwerking en belangenbehartiging.

Coördinatie en samenstelling: Erfgoedcel Waasland i.s.m. Werkgroep Grensdorpen. Afbeeldingen: privé-archief Eric De Keyzer, privécollectie Willy Boonefaes, Collectie Heemkundige Kring Terneuzen, Erfgoedbank Waasland. Druk en vormgeving: Adrem Intermediagroep

V.U.: Bart Casier, directeur Interwaas, Lamstraat 113, 9100 Sint-Niklaas
D/2021.11.208/01

